

АКТУАЛЬНІСТЬ КАНТА

Проголошена на початках Модерну раціоналізація світу людини й сьогодні залишається актуальною метою. З огляду на це філософія Імануїла Канта та його інтерпретація розуму в практичних термінах поєднують часи початку Модерну і сучасності. В сучасній українській філософії кантівська проблематика залишається запитуваною.

За останні два роки Кантівське товариство в Україні проводило низку семінарів, матеріали й тематика яких почасти представлені у цій збірці статей.

Це число “Філософської думки” відкривають матеріали дискусії “Трансцендентальна настанова й історія філософії”, що відбулася на засіданні Кантівського товариства в Україні 22 вересня 2014 року. Це засідання було присвячено пам’яті Вольфганга Рьода, знаного філософа й історика філософії, а також активного члена Кантівського товариства в Україні. В центрі уваги дискусіантів перебувала тема, задана Вольфгангом Рьодом у книзі “Досвід і рефлексія”: як можлива трансцендентальна філософія як історична метатеорія досвіду? Позиції щодо такої можливості було представлено в доповідях Віталія Терлецького та Михайла Мінакова, а також в обговоренні учасниками можливості історизації досвідної проблематики та подолання епістемологічної рамки в розгляді досвіду.

Окрім матеріалів круглого столу, тематичний блок містить низку статей. Це текст Вахтанга Кебуладзе “Користь краси й автономія розуму”, присвячений Кантовому розрізненню вільної і залежної краси. Автор вбачає в цьому розрізненні естетичне джерело етичного, що вможливорює гармонійний взаємозв’язок здатностей до переживання вільної краси, свободи волі й автономії розуму. Водночас В. Кебуладзе вказує на небезпеки тоталізувального втілення провітницьких ідеалів.

Віктор Козловський в контексті Кантових візій ґрунтовно аналізує питання про можливість антропології як трансцендентальної доктрини й окреслює умови, за яких «Anthropologia transscendentalis» слід розглядати як ідею розуму, що вивисує самопізнання на рівень осмислення нашої спорідненості з «кожною розумною істотою».

Юрій Федорченко у своїй статті досліджує структури доказу Кантової трансцендентальної дедукції категорій. Автор вступає в дискусію, розпочату в 1970-ті роки Дитером Генрихом, щодо впливу категорій на формування досвіду як такого. Уточнення Ю. Федорченка щодо дедукції категорій дає змогу побачити цю дедукцію як питому частину конституювання предмета, важливу для розуміння меж досвіду як такого.

Розвідка В’ячеслава Циби присвячена розгляду Кантових інтерпретацій граматики. Автор показує, як Кант намагається поєднати логіку і граматику в рамках трансцендентального ідеалізму. В. Циба показує, як теза про те, що самосвідомість є єдністю правил синтезу, вможливорює експлікування процедури дотримання правила і через його граматичний ужиток. У цій статті авторіві вдається показати нові можливості для осягнення взаємозв’язку мови й мислення у класичній теорії пізнання Канта.